

Te resnice se lahko vsak, kdor les posekuje, dostojno prepriča, naj le za skušnjo poseka drevó v zimskim času, in naj ga pustí čez poletje neomajeniga (v zimskim času se les lupiti ne da), najdel bo drugo pomlad polno červojedine za lupam, tudi deblo že močno navertano. Takó se najde čerovovina na sušicah, to je, na drevji, ki se ga sušna boleznin na stebli prijemlje. Ravno taka se zgodi tudi tistimu, drevju, kteriga si na spomlad na stebli omajil, in drugo pomlad še le posekal; le poskusi, najdel boš na takim omajenim in še le drugo pomlad podertim drevji dovelj červa, ki se po neomajenih vejah in po verhu pod lupam za- leže in tudi omajeno deblo načne.

Te skušnje poterdijo dostojno, kakó potrebno de je, vsako drevje, kteriga les ima suh in lohak v delo priti, skerbno skozi in skozi lupa očistiti.

(Dalje sledi.)

Nova cérkev in nova šola v Šentjanžu.

(Konec.)

Velikrat so mi gosp. fajmošter in drugi ljudje pravili, de so Šentjanci s takó gorečnostjo delali, de si je človek mislil, de so tisti kristjani od smerti vstali, ki so nékdaj toliko gorá naše domovine s cérkvami olépsali.

Še moram povédati, de so za oltar Matere Božje pobožne Šentjanske matere denarje zložile. Anton Arman iz Čésnjic, prvi ključar, je poldrugo léto brez plače véčidel per cerkvi delal. Lépo lampo je omislil Andrej Zupan iz Čésnjic. Andrej Flejs, po domače Trebljan iz Dvora, je kupil véliki svečnik, Pankraci Pečnik iz Ovséniga, drugi ključar pa dva majhna. Fantje so napravili lépo ogrinjalo (velum), dekléta nekaj mašne obléke, dva fanta pa nove mašne bukve. Rihtarji in njih pomagači so pridno denarje pobirali in na délo napovédovali. Vsi kmetje so se možko obnašali, in vse sklade do zadnjiga vinarja odrajtali. De z eno besédo rečem: gotovo ga ni odrašeniga človeka v fari, ktéri bi bil takó siromaški, de bi ne bil z denarji in z rokami k cérkvi kaj perpomogel.

Pa še komaj je bila cérkev v štírih létih po vécim obdélana, so se že gosp. fajmošter, prepričani, de je kmetiskim potrebam permérjena šola v fari za cérkevjo naj potrebníši réč, s farmani pogovarjali, kakó de bi se dala šola vpeljati. In 1841. léta so jo farmani z ravno tako gorečnostjo, kakor pred cérkev, čisto iz svoje moči postavili. Rokodélci so zaslužili per šoli čez 1000 gold., drugo so pa vse farmani dali in storili.

Šola ima dosti prostora za 60 — 70 šolarjev, učitelj (šomašter) ima pa dvé čédni stanici. Učitelju, kteri jim tudi orgla, in cérkovniku dajejo v biro. Bira sicer ni vganjena, pa vender znése, če jim je učitelj le kolikaj po volji, z vsim vkúp, kar ga tudi od štole doletí, dobre mére 200 gold. Šolski denar ni vpeljan, kér stara skušnja učí, de otrokam šolo zapéra. —

Četerto léto je žé, kar se je v Šentjanžu šola začela. Vsako léto, eno k drugimu, jih hodi v šolo ob délavnikih po 45, ob nedeljah in praznikih pa po 50 otrok obojiga spola.

Nedéljska šola je za vsako faro práv koristna. Va-njo pridejo otroci, ki ob délovnikih zavoljo téga nemorejo v šolo hoditi, kér imajo predeleč, in tisti že nekoliko odrašeni, ktéri po kaki nerodnosti niso v pravim času ob délavnikih v šolo hodili.

Šentjanski otroci so za uk prebrisane glave. V šoli so pa práv tihi, pazni in vbogljivi.

Desiravno so morebiti po okolnjih farah bolji šole, kakor je Šentjanska, mi vender Šentjanska zavoljo treh

reči posebno dopade: 1) de se otroci posebno v domačim jeziku podučavajo; 2) de starši tudi deklice v šolo pošiljajo; nekteri kmetje nočejo razumeti, de je deklicam tudi šolskiga nauka potreba; 3) de otroci ne hodijo razstergani v šolo, kakor se semtertje vidi, ampak praznično oblečeni; kar tudi šolo nekako bolj praznično storí ter otroke k pazljivosti vnema.

Ko so pa Šentjanci 1842 šolo zgotovili, niso še jenjali od déla; temuč so v pretečenih tréh létih še pokopališe z zidam rézaniga kamnja obzidali, novo turnsko uro napravili, skorej vse podružniške cérkve nekoliko olepsali, in za naméček per novim zidanim mostu, na dvé kervíni, ki ga je komisija lani čez Ilinco délala, vso tlako brez besédovanja storili. Kér so Šentjanci že toliko storili, smémo upati, de njih goréčnost ne bo pred jenjala, kakor takrat, kadar bo vse storjeno, kar še manjka; de se jim ne bo treba ptujcov sramovati, ki se bojo čez kaj časa po veliki césti skoz Šentjanž k železni césti vozili.

Rés je, veliko so Šentjanci terpéli, predenj je bilo vse to storjeno, zdaj jih pa tudi močno veselí délo njih rók. Marsikteriga sim slišal takóle govoriti: „rés velikrat je bilo tréba v možnjo séči, predenj je bilo vse storjeno; pa hvala Bogú, vse smo že davno pozabili. Kar smo v denarjih dali, je nam ljubi Bog vse nékako z dobrimi létami povernil. Nič siromaški nismo, desiravno je bilo veliko skladov. Kar smo kmetje dali, so pa véčidel domači rokodélci zaslužili. Zdaj smo pa vsi veselí lépe cérkve, nove šole in drugih novih reči. Še clo tisti so zdaj zadovoljni, ki so včasí kaj godernjali, kér so se za možnjo bali“.

Če človek premisli, de je k vsem tém réčém treba bilo veliko tavžentov in veliko žuljev, in de so vse drugo farmani čisto iz svoje moči napravili, zunaj téga, kar so jim k cérkvi patron in gosposke perpomogle; mora spoznati, de so Šentjanci z déli pokazali, de so za božjo čast in srečo svojih otrok vnéti farmani in svojim gosposkam pokorni kristjani. Dali so pa tudi lép izgled drugim zapušenim faram, de céla fara, če tudi ni vélika, z združeno močjo pod skerbjo modriga in goréciga vodnika — veliko premore.

L. Sevčan.

Urno, kaj je noviga?

(Železno cesto od Gradca do Celja) bojo bojé odperli za blagó 18. Velkitravna, za ljudí pa 1. Rožnicveta tega leta.

Popravik.

V 15. in 16. listu v sestavku „Kaj je z drevjem ravnati“ namest je vsevje bëri jelje.

Današnjimu listu je perdjana 8. doklada — in pa oznanilo in povabilo Teržaške asekurancije poljá, vertov in nogradov proti škodi to če.

Žitni kup.	V Ljubljani		V Krajnju	
	25. Malitravna.		20. Malitravna.	
	gold.	kr.	gold.	kr.
1 mernik Pšenice domače....	1	59	2	5
1 » » banaške....	2	10	2	14
1 » Tursice.....	1	10	1	15
1 » Soršice.....	—	—	1	37
1 » Réži.....	1	32	1	39
1 » Ječmena.....	1	21	1	20
1 » Prosa.....	1	8	1	15
1 » Ajde.....	1	4	1	6
1 » Ovsa.....	—	51	—	54

DOKLADA 8,

h 17. listu krajnskih kmetijskih in rokodélskih Novic. 1846.

Kdor želi, kako oznanilo v *Doklado* natisniti in Novicam perdjati, plača za vsako *verstico* z navadnimi srednjimi čerkami 3 kr., če oznanilo le *enkrat* natisniti da; *dvakrat* 4 kr. in *trikrat* pa 5 kr.

Teržaški kupčijski list 11. Malitravna 1846.

	Gold.		Gold.		Gold.
Pavola nar lepši . . . cent	30	Predivo »	15—34	Jêklo v tružicah	
» » slabeji . . . »	20	Konopnjina »	12—20	<i>N.</i> 00 »	137—139
Pavolnata preja		omikana »	20—32	» 0 »	134—136
nar lepši »	85	Žganje barigla		» 1 »	128—130
» slabeji . . . »	22	ali 46 ² / ₃ bok	8—10	» 4 à 2 . . . »	120—123
Dišeče žbice (Ge- würzelken) »	46—48	Pšenica, starali 1 ¹ / ₃ vag.	4 ¹ / ₄ —5 ¹ / ₂	Kositar (Weissblech)	
Kava (kafè) nar lepši . »	45	Turšica » » »	2 ² / ₃ —3 ¹ / ₃	tružica	16 ¹ / ₄ —17
» slabeji »	15	Rèž » » » »	3 ¹ / ₂	Cin cent	58
Muskatovi oreški . »	272—276	Ječmen » » » »	2 ¹ / ₆ —2 ¹ / ₂	Cink »	13 ³ / ₄ —58
Pôper »	13—14	Oves » » » »	1 ³ / ₄ —2 ¹ / ₆	Olje za jed, orna ali 107	
Vanilja funt	55—70	Fižol » » » »	3—5 ¹ / ₂	funtov	
Sladkor (cuker)		Laneno seme » » » »	4 ³ / ₄ —6 ¹ / ₃	nar boljšiga	34
nar lepšiga . . . cent	23	Laško pšeno (Reis)		» slabejiga	18 ¹ / ₂
» slabejiga . . . »	9 ¹ / ₂	nar lepšiga . . . cent	11 ¹ / ₂	Olje laneno cent	18—19
Med »	12—14	» slabejiga . . . »	9	» ogeršično . . . »	21—22 ¹ / ₂
Zafran funt	15—16 ¹ / ₂	Usnje domače »	53—70	Svila (žida) dalmatinska	
Šelak cent	27—40	ptuje »	46—52	in istrijska funt	9—12 ¹ / ₂
Kadilo »	13—30	Volovske kože . . . »	40—45	pijemonteška . . . »	9 ¹ / ₂
Galun »	6 ¹ / ₂ —10 ¹ / ₂	Ovčjih kož nar lepših sto	55	turška »	7 ¹ / ₂
Košnilja funt	3 ³ / ₄ —4	» slabejih »	20	Mjilo (žajfa)	
Žutnjak (kurkuma) . cent	9—10	Svine koroški cent	12	nar lepšiga . . . cent	20
Barvarski les		» španski in an-		» slabejiga . . . »	12
višnjev »	2 ¹ / ₂ —4 ¹ / ₄	gležki »	8 ¹ / ₂ —11	Vosek »	82—100
rumen »	2 ¹ / ₂ —4 ² / ₃	Železo angleško, 10 cent.	50—75	Volna oprana srednja	
Pernambukov les »	10—20	» rusovsko »	90	in lepa . . . »	18—45
Sandalovina (Sandel) »	2—3	» koroško »	97—102	» slaba . . . »	18—34
Indiga (čivit) funt	1 ² / ₃ —3 ¹ / ₂	Kotlovina (kufer) v		neoprana srednja	
Brošč (Krappwurz)		plošah cent	55—60	in lepa . . . »	25—32
nar lepšiga . . . cent	38	Medenina (mesing)		» slaba . . . »	15—19
» slabejiga . . . »	22	v tablah »	57—60 ² / ₃	Loj teržaški »	21 ¹ / ₂
Šmak »	2—3 ¹ / ₂	v svilu (drat) . . . »	57 ² / ₃ —74	Terpentin »	23—24 ¹ / ₂
Vitrijol višnjev . . . »	24 ¹ / ₂ —25	Žebliji krajnski v sod-		Lim mizarski »	21—22
» zelen »	2 ² / ₃ —2 ⁵ / ₆	cih 9—12—18 tavž.	20 ¹ / ₂ —22	Slanikov (arengov) sodčik	11—15
		Živo srebro cent	260—262	Sardelj cent	27—28

(21.)

Oznanilo.

(1)

Práv na novo napravljena štacuna v gosp. F. Šantelnovi hiši na velikim tergu Nr. 238 priporoči svoje mnogoverstne sukna, platna in napolplatna, pavolnato, šidano in mnogo drugo blagó za možke in ženske na drobno in na debelo po nizki ceni; in sicer: *kadrington, toskin, kazimir, satinklot, kanafas, tamis, orlean, razne katone* od 6 do 26 kr., *tibet, perkal, merinos* mnogoverstnih farb, rudeč, plav, čern in rumen *manšester, sukanec* (cvirn), *nogovice, židane trakove, gumbe, pikét*, in veliko zbero židanih, volnatih, platnenih in pavolnatih *robcov* i. t. d.

S tem oznanilam so tedaj povabljeni kramarji in drugi kupci v imenovano štacuno, kjer ne bodo kar kosčika stariga ali preležaniga blagá dobili, ampak le dobro robo.

V Ljubljani 25. Malitravna 1846.

(22.)

Oznanilo

(1)

novih bukev po imeni „*Drobtince*“ za novo leto 1846. Na svetlo dal Anton Slomšek. V Gradci 1846. Na prodaj jih ima v Ljubljani Leopold Kremšer, v Marburzi Anton Ferlinc, v Gradci Jožef Mayr, v Celi se dobijo v nemških šolah.

V tih bukvah se najdejo pridige prav po domače rečene, pripovedi žalostne ino vesele, basni,

popis imenitnih žival ino dreves, popisovanje domačih dežel, nauki za šolo ino domačo rejo otrok, čedne pesme za pobožnost ino za kratek čas, pa tudi za dobro voljo. Vsakimu kako drobtinco ponudijo, ino vsim streči želijo, akoravno vsakimu po volji vstreči ne premorejo. Cena je 40 kr. srebra.

(16.) Nove flovénske bukve. (2)

V saloshbi Janesa Giontinita, bukvarja v Ljubljani na velikim tergu Šht. 237, fo naslednje bukve na svetlo prishle:

Jesus moje shelje.

Katolške molitne bukve s nauki in napeljevanjem k pobošnemu shivljenju. Poleg nemškiga od zhatitljiviga gospoda Alojsja Schlöra, dohtarja f. pifma. V Ljubljani 1846.

Ref je, de je veliko mnogoterih molitnih bukev natisnjenih in med flovenškim ljudstvom rasfirjenih, med kterimi se prav lépe in korifne najdejo. Gotovo je pa tudi, de je filno malo tazih, v kterih bi se sraven nar lepših molitviz sa vfako perloshnost in okólfhino tudi koriftni poduki in pre-mifhljevanje dobile. Odvezh bi bilo, imenovane bukve fhe dalje hvaliti, is *kasala* vfak lahko njih zeno prevdari.

Kasalo pohvaljenih molitnih bukev je:

Od molitve — od jutrajne molitve — *jutrajna molitev*; — *vera, upanje in ljubésin*; — k angeljskim zhefhenju; — od premishljevanja, — sgled premishljevanja zhes smertni gréh, — od duhovniga branja, povsdigovanje ferza po dnevi: *djanje shalosti, obudenje dobriga namena, spominj na Boshjo pravizhnost, djanje vere, upanja in ljubésni, v terpljenji, kadar ura bije*; — Molitev pri jedi; — od vezherne molitve, *molitev*; — od poflufhanja pridige, *molitev pred pridigo, po pridigi*; — od svete mafhe, *molitve pri f. mafhi s premishljevanjem Kristusoviga terpljenja*; — od svetiga sakramenta pokóre; *sprafhevanje vesti, 1. zhes defet sapoved Boshjih, 2. zhes pet zerkvenih sapoved, 3. zhes rasne grehe*. — *Molitve per spovedi*: profhnja sa rasvetljenje, obudenje grevenge, terden fklep in darovanje, molitev pred spovedjo, poboshne namishljevanja pred spovedjo, molitev po spovedi; — od odpustka, *molitev sa odpustke*; — od svetiga obhajila, *obhajilne molitve*: pred svetim obhajilam, po svetim obhajilu; — od presvete Trojize, *molitev k presveti Trojizi*; — od angeljskiga roshenkranza, *molitev pred in po roshenkranzu*; — ponovljenje keršne oblube; — od presvetiga refhnjiga Telefa, *molitev*; — *molitev k Boshjimu ferzu Jesusovimu*, — Kristusovo terpljenje; f. krishev pot, fklep f. krisheviga póta; — *molitev v spominj Kristusove smertne britkosti o zhetertkih, — v spominj Kristusove smerti o petkih*. — *Gospodovi prasniki in sveti zhasi*: Advent, kvaterni dnevi, Boshizh, poflednji dan leta, novoletnji dan in Kristusoviga obresovanja prasnika, rasglafhenje Gospodovo ali prasnika svetih 3 kraljev, prasnika presvetiga iména *Jesusoviga* (pri vsakim prasniku molitev), f. poftni zhas, *molitev na pepelnizo, v veliki zhetertek, v veliki petek, pred Boshjim grobam*; — velikonozhni prasniki, krishev teden, Kristusov vnebohod, binkufhtni prasniki, prasniki presvete Trojize, presvetiga refhnjiga Telefa, zerkveno shegnanje (vsak prasniki s molitevjo). *Zhasenje presvete Devize in matere Boshje Marije: Molitev v zhasi zhistiga spozhetja, v zhasi sedem shalost Marije, sladkiga ferza Marije, sa varstvo Marije*; — *Marijin roshenkranz, Molitev v prasnikih Marije*; — *zhasenje svetih angeljev: molitev k svetimu angelju varhu, k svetimu arhangelju Mihaelu*; — *zhasenje svetnikov: Molitev v zhasi f. Joshefa, v dan f. Marka, molitev v zhasi f. Janesa Nep., f. Alojzija Gonzaga, f. Janesa Keršnika, ff. aposteljnov Petra in Pavla, f. Ane, f. Leopolda, f. Shtefana, svojiga svetiga patrona, v prasniki vseh svetnikov*. — *Molitve sa rasne osebe in potrebe*: Sa sveto zerkev, sa svetiga ozheta papasha, sa fhkofa, sa dušhne pastirje in vse duhovne, sa spovednika, sa zefarja, sa vse deshélke gosposke, molitev otrokov sa staršhe, — staršhev sa otroke, sa sakonfke, sa shlahtnike, sa prijatle in dobrotnike, sa sovrašnike, sa spreobernjenje nevérnih in grefhnikov, sa bolnike, sa umirajozhe, per voljitvi stanú, ob zhasu shalosti, popótni shegen; — molitve sa bolnike in umerajozhe, sa frezhno smert, duhovni testament, poflednji sdihljeji umirajozhiga, po smerti, molitev; — molitve sa mertve, — sa mertve verne kristijane, sa rajnke staršhe, sa rajnke shlahtnike in dobrotnike. — *Litanije od presvetiga iména Jesusoviga, — od terpljenja in smerti Jesufa Kristusa, — Lavretanfke litanije, od vseh svetnikov (slednje s molitvami), — Pefmi: Per sveti mafhi (dvé), pred pridigo, osnanenje Marije Devize, adventna, sveti vezher, terpljenje Jesusovo, shalofna mati Boshja, velikonozhna, krishev teden, Binkufhti,*

f. refhnje Telo, pred f. refhnjim Telefam, f. ferze Jesusovo, sahvalna, fpokorna, vera, upanje, ljubésin, poflednji dan. *Pristavik*: Prava vera, apostoljska vera, Gospodova molitev, angeljsko zhefhenje, defet sapoved Boshjih, poftna sapoved, duhovne oroshja; — prav dober in lahek pomozhek se poboljšhati, poflednje rezhi.

Zena teh bukev, ktere so s lepo v jeklo vresano podobno lepshane in 306 strani debéle, je sa nesvesane 30 kr., v papirji vesane 40 kr., v usnji 50 kr., v usnji in s slatim obreskam 1 gold. 20 kr. Na 13 enpót kupljenih se ene dodajo.

Natifnjene so na prav lepim bélím papirji in s lepimi zherkami pri gosp. *Joshefu Blasniku* na Bregu. —

Shivljenje svetiga mladenzha Alojzija Gonzaga. Špifal v nemfhkim zhasitljivi gospod fajmofhter Franz A. Šmid. S eno podobshino. V Ljubljani 1846.

Ni jih lepshih in bolj pripravnih bukviz, v mladenzhih ljubésin do Bogá in do blishnjiga vshgati, kakor je to popifovanje shivljenje svetiga mladenzha Alojzija. Posebno sa med pridne sholarje na desheli rasdeliti se dobro podajo. Sapopadejo te bukvize Alojsevo shivljenje v sedmih rasstavkih, namrezh: Uvod; I. Alojzi she v otrozhji starosti k poboshnosti nagnjen. — Neprevidnost ga v veliko nevarnost sapelje. — Hudobna drushina ga k nepodobnemu govorjenju sapelje. II. V sedmim letu Alojzi sopet lepo sadershanje in poboshnost kashe. V osmim letu ga Bog nar bolj vefeli. — Njegova nedolshnost in framoshljivost. III. Alojzi pervo spoved opravi in se ojštro pokori. — Alojzi vedno nad svojim sadershanjem zhuje. — Alojzi sboli. Njegova teléšna mozh omaguje, dušhna vezhi prihaja. IV. Alojzija velika poboshnost, gorezhnost sa molitev in ftrah Boshji. Alojzi se s Baromejem Milanfkim fhkofam snide, pervo obhajilo. — Alojzi pride v smertno nevarnost. Njegova ljubésin do samóte. V. Alojsevi pofst; pritergovanje, pokorjenje in druge shivljenja pravila. — Alojzi v Hishpanijo popotje; tam je plemenizh. Alojsevi terden fklep v red Jesusov stopiti. VI. Alojzi sgled poterpeshljivofti in proste pokorfline pri napótyih v duhovni stan stopiti. Alojzi se gospodarstva odpové, pri svojih pofloví in gré v Rim v red Jesusove drushbe. Alojzi na fkušnji v Rimu. VII. Šmert Alojseviga ozheta. — Alojzi gré v Napolo. — Nasaj v Rim pride, njegove zhednefti, posebno ljubésin do blishnjiga. — Njegova poflednja ljubésin in poflovenje od svoje matere. Njegova smert in pofvezhenje po papeshu Benediktu XIII.

Veljajo vesane v lepim savitku 12 kr.; na 12 bukviz so ene sa privershek.

(17.)

(2)

Štacunarsko oznanilo.

Kramarjem in vsim drugim kupovavcam na znanje dam, de sim se danes zopet na Dunaj in v Berno po novo blagó podál in de bom v stani, jim prihodnji Ljubljanski semenj o Trijacih zopet s čisto novim blagam vsake sorte in po nar nižejji ceni vstreči.

Veliko zaupanje, ki so ga kupovavci dozdej na mojo štacuno stavili, si bom prizadeval vedno zvesto ohraniti z lepim in novim blagam iz pervih in nar imenitnih fabrik, z nisko ceno in natančno postrezbo.

V Ljubljani 4. Malitravna 1846.

Jožef Pleiweis.